

ЕФЕКТИВНІСТЬ РОЗВЕДЕННЯ ОВЕЦЬ БУКОВИНСЬКОГО ТИПУ АСКАНІЙСЬКОЇ М'ЯСО- ВОВНОВОЇ ПОРОДИ З КРОСБРЕДНОЮ ВОВНОЮ

О. Б. Лесик, М. В. Похивка
biapv@mail.ru

Буковинська державна сільськогосподарська дослідна станція Національної академії аграрних наук України
вул. Крижанівського Богдана, 21 а, м. Чернівці, 58026, Україна

Наведено результати досліджень щодо ефективності розведення овець буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з кросбредною вовною в племінних господарствах Новоселицького району Чернівецької області.

Тварини цього типу міцної конституції, комбінованого напрямку продуктивності, спокійного темпераменту, пристосовані до вологого клімату Буковини. Вівцематки характеризуються високою запліднювальною та відтворювальною здатністю. Показники заплідненості в середньому по господарствах становлять 93,6%-95,0%.

В результаті комплексної оцінки виявлено, що середня жива маса баранів-плідників по господарствах становить – 97,0 кг, вівцематок – 56,8 кг, настриг вовни в чистому волокні відповідно 4,6 і 2,9 кг при виході 63%.

Молочність вівцематок за перший місяць лактації визначали за приростами живої маси ягнятка з використанням коефіцієнту 5. Вівцематки, які принесли одне ягнятко, забезпечують приріст живої маси приплоду за I місяць 8,0-7,8 кг; які народили двійнят – відповідно 7,0-6,8 кг. Також високі показники молочності відмічено в перший місяць лактації – 1,13-1,33 кг. Так, у вівцематок, які народили по одному ягнятку, молочність у середньому становила 40 кг, з двійнятами – 69 кг. Встановлено, що вівцематкам притаманна висока молочність і після відлучення ягнят від них отримують значну кількість товарного молока.

Тривалість доїння складає 152 дні. Надій молока від однієї дійної вівцематки становить 110,5 кг, або 27,6 кг бринзи. Надоєно товарного молока в усіх господарствах 85 тонн і перероблено на бринзу та урду.

Також встановлено, що від вівцематок буковинського типу отримано по 21,9 кг м'яса в живій масі.

Вироблено продукції вівчарства (вовна, м'ясо, молоко) за рік від вівцематки 2524 грн. Вартість одного кілограма бринзи на сьогоднішній день – 75 грн, м'яса в живій вазі – 18,0 грн, вовни – від 7,0 до 13,0 грн.

Ключові слова: вівці, буковинський тип, продуктивність, молоко, м'ясо, ефективність розведення.

THE EFFECTIVENESS of the BREEDING the BUKOVINIAN TYPE of SHEEP of the ASCANIAN MEAT and WOOL BREED with CROSSBRED WOOL

O. B. Lesyk, M. V. Pokhyvka
biapv@mail.ru

Bukovinian State Agricultural Research Station of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine
21 a, Bogdan Kryzhanivsky Street, Chernivtsi, 58026, Ukraine

The results of researches on the effectiveness of breeding the Bukovinian type of Ascanian meat-wool sheep with crossbred wool at the breeding farms of Novoselytsia district, Chernivtsy region are set out.

The animals of such a type are of a strong constitution, combined productivity direction, calm temperament; they are adapted to Bukovinian humid climate. The ewes are characterized by high level of fertility and reproductive ability. The fertility indicators on farms make averagely 93, 6%-95, 0%.

As a result of complex evaluation, it is established, that the average live weight of ram sires on farms makes 97, 0 kg, ewes - 56, 8 kg, wool clip in pure fiber, respectively, 4, 6 and 2, 9 kg at pure fiber outcome 63%.

The ewes milking for the first lactation month has been determined according to the lamb live weight gain, using the coefficient 5. The ewes, which gave birth to a single lamb, provide the offspring live weight gain for the first month – 8,0-7,8 kg; those, which gave twins, respectively 7,0-6,8 kg. In addition, the high milking indicators have been noted in the first lactation month — 1, 13-1, 33 kg.

Thus, the milking of ewes, those gave birth to a single lamb, made averagely 40 kg; with twins – 69 kg. It is established, that the ewes have a high milking yield, and after lambs weaning, they give a significant quantity of commodity milk.

The milking period takes 152 days. From one milking ewe had the

milk yield of 110, 5 kg, or 27, 6 kg of the cottage cheese. The commodity milk that had obtained on all the farms made 85 tons, and was processed into cheeses.

It is established, that from Bukovinian Type of ewes, 21,9 kg of meat is obtained per ewe.

The sheep breeding products (wool, meat, milk) per year of one ewe makes 2524 UAH. The price of one kilogram of cheese for today is 75 UAH; one kilogram of meat in live weight – 18,0 UAH, wool - from 7,0 to 13,0 UAH.

Keywords: ewes, Bukovinian Type, productivity, milk, meat, breeding effectiveness.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ РАЗВЕДЕНИЯ ОВЕЦ БУКОВИНСКОГО ТИПА АСКАНИЙСКОЙ МЯСО-ШЕРСТНОЙ ПОРОДЫ С КРОССБРЕДНОЙ ШЕРСТЬЮ

О. Б. Лесик, М. В. Похивка
biapv@mail.ru

Буковинская государственная сельскохозяйственная опытная станция Национальной академии аграрных наук Украины
ул. Крыжановского Богдана, 21 -а, г. Черновцы, 58026, Украина

Приведены результаты исследований по эффективности разведения овец буковинского типа асканийской мясо-шерстной породы с кроссбредной шерстью в племенных хозяйствах Новоселицкого района Черновицкой области.

Животные этого типа крепкой конституции, комбинированного направления продуктивности, спокойного темперамента, приспособленные к влажному климату Буковины. Овцематки характеризуются высокой оплодотворяемостью и воспроизводительной способностью. Показатели оплодотворения в среднем в хозяйствах составляют 93,6%-95,0%.

В результате комплексной оценки установлено, что средняя живая масса баранов-производителей в хозяйствах составляет 97,0 кг: у овцематок - 56,8 кг, настриг шерсти в чистом волокне соответственно – 4,6 и 2,9 кг при выходе 63%.

Молочность овцематок за первый месяц лактации определяли по приростам живой массы ягненка с использованием коэффициента 5. Овцематки, которые родили одного ягненка, обеспечивали прирост живой массы приплода за один месяц – 8,0-7,8 кг, а те, что

родили двойню, відповідно: 7,0-6,8кг. Також високі показники молочності відзначені в перший місяць лактації – 1,13-1,33 кг. У овцематок, які родили по одному ягненку, молочність в середньому складала 40 кг, з двойнею – 69 кг. Встановлено, що овцематкам притаманна висока молочність і після отелування ягнят, від них отримують значуще кількість товарного молока.

Продовжувальність доєння складає 152 днів. Надой молока від однієї овцематки з двома ягнятами – 110,5 кг, що дозволяє виробити 27,6 кг брынзи. Надієно товарного молока во всіх господарствах - 85 тонн, во перероблено на брынзу і урду.

Так же встановлено, що від овцематок буковинського типу отримано по 21,9 кг ваги м'яса в живій масі.

За рік від овцематки отримано продукції овцеводства (шерсть, м'ясо, молоко) на суму 2524 грн. Ціна одного кілограма брынзи на сьогоднішній день – 75 грн, 1 кг м'яса в живій масі – 18,0 грн, шерсті – від 7,0 до 13,0 грн.

Ключеві слова: овці, буковинський тип, продуктивність, молоко, м'ясо, ефективність розведення.

Вівчарство є однією з важливих галузей сільського господарства, яка виробляє для промисловості сировину: вовну різних типів, овчини, шкіри, смушки та цінні продукти харчування – ягнятину, баранину, молоко і займає провідне місце серед інших галузей тваринництва. Натуральна вовна є сировиною для виготовлення різних видів тканин, трикотажу, килимів, валяного взуття та інших виробів. Вони мають високі теплозахисні властивості, добру вологоємність та інші корисні властивості. Деякі продукти вівчарства (тонкі кишки, кров, кістки, сичуги, вовновий жир) використовуються підприємствами медичної, фармацевтичної, санітарно-біологічної, харчової, парфумерної галузей. Вівчарство сприяє підвищенню ефективності використання сільськогосподарських угідь, особливо в посушливих степових та гірських районах. Вівці – пасовищні тварини, порівняно невибагливі до умов утримання. Вони можуть досить ефективно використовувати малопродуктивні природні угіддя та найдешевші грубі і соковиті корми. Таким чином забезпечується висока оплата корму, а виробничі витрати на утримання овець порівняно невеликі. Разом з тим в даний час галузь вівчарства в цілому по Україні знаходиться в кризовому стані. Пов'язано це, по-перше, зі зміною структури попиту та цін на вівчарську продукцію, по-друге, появою великої кількості дрібних за розмірами підприємств, фермерських господарств та господарств населення різних форм

власності, в яких утримується близько 80% всього поголів'я овець [1].

Важливим прийомом ефективності розведення овець є підвищення плодючості, молочної та м'ясної продуктивності овець. Молочна продуктивність – це селекційна ознака, яка сприяє реалізації генетичного потенціалу спадково обумовленої скороспілості росту ягнят – визначальною селекційною ознакою для овець різних напрямів продуктивності [2].

Матеріал і методика досліджень. Робота виконана в умовах племінних господарств Новоселицького району Чернівецької області на поголів'ї овець буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з кросбредною вовною.

Відтворювальну здатність вівцематок визначено за показниками запліднення та багатоплідності.

Показники продуктивності (міцність конституції, вгодованість, живу масу, вовнову продуктивність) визначено при індивідуальному бонітуванні тварин згідно Інструкції бонітування [4].

Біометричну обробку результатів досліджень проведено методами варіаційної статистики за М. О. Плохинським з використанням комп'ютерної техніки [3].

Результати досліджень. Тварини буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи міцної конституції, комбінованого напрямку продуктивності, спокійного темпераменту, пристосовані до вологого клімату Буковини.

Плодючість вівцематок – важлива ознака від якої залежить не тільки кількість народженого молодняка, але і виробництво продукції вівчарства, що впливає на ефективність розвитку галузі. Це одна із головних ознак при розведенні овець різних порід на Буковині. Здатність вівцематок зберігати високу плодючість і життєздатність ягнят свідчить про міцність конституції та їх високу адаптивну здатність.

Вівцематки буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи характеризуються високою запліднювальною та відтворювальною здатністю. Показники заплідненості в середньому по господарствах становлять 93,6%-95,0% (табл. 1).

Найвищий показник плодючості відмічено у приватному підприємстві „Сервіс-СВС” і становить 134%, вихід ягнят – 127 голів на 100 вівцематок, це результат високої селекційної та господарської роботи. Ягнята народжуються міцної конституції, крупні, живою масою від 3,5 до 6,0 кг, життєздатні.

Вівці буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи з кросбредною вовною вищої та середньої вгодованості, міцної конституції з добре вираженими м'ясними формами тілобудови та високими показниками скоростиглості.

Таблиця 1. Відтворювальна здатність вівцематок

Показник	Господарство			В середньому
	ПП „Сервіс СВС”	ФГ „Дана”	ФО „Негруца”	
Вівцематок, гол.	255	172	403	830
з них об'ягнись, гол.	242	161	386	789
Заплідненість, %	94,9	93,6	95,8	95,0
Одержано ягнят, гол.	324	208	500	1032
Плодючість, %	134	129,2	130	131,0
Вихід ягнят на 100 вівцематок, голів	127	121	124	124

Показники продуктивності за останні роки залишаються стабільними, завдяки високому рівню селекційної роботи, збалансованій годівлі, належному догляді та утриманню тварин. Середня жива маса баранів-плідників по господарствах становить 97,0 кг, вівцематок – 56,8 кг, настриг вовни в чистому волокні – відповідно 4,6 і 2,9 кг при виході чистого волокна 63%. Вовна біла, шовковиста довжиною у вівцематок 11,8 см, без кольорових, мертвих і сухих волокон з чітко вираженою звивистістю, вирівняна як у штапелі, так і у руні, з тониною волокон 48-56 якості. Незалежно від тонини вовна однорідна та вирівняна. Тваринам характерна висока густина вовни, яка зумовлює щільність руна і настриг вовни. За даними бонітування 2016 року до густововнових (ММ) віднесено в середньому 33% баранів-плідників, вівцематок-32%, з підвищеною густою (М+) відповідно 59% і 58%, з помірною (М-) – лише 8,0% і 10% (табл. 2).

Слід зазначити, що тварини буковинського типу добре пристосовані до вологого клімату західного регіону, вони не схильні до захворювань кінцівок копитною гниллю, з високими показниками життєздатності, що має надзвичайно важливе господарсько-корисне значення.

Протягом усього періоду розведення овець буковинського типу велика увага приділяється живій масі, оскільки вона тісно пов'язана з м'ясною та вовною продуктивністю і безпосередньо свідчить про міцність конституції.

Встановлено оптимальну живу масу тварин на рівні 60,5 кг при середньому настригу вовни 5,2 кг, або 3,2 кг у чистому волокні. Бажана жива маса вівцематок при відборі не менше 50-55 кг, ярк – 40-45 кг.

Таблиця 2 . Показники продуктивності овець в середньому по господарствах

Група	Кількість, голів	Жива маса, кг $X \pm S_x$	Довжина вовни, см $X \pm S_x$	Настриг вовни, кг		Коефіцієнт вовновості, г/кг
				немітої $X \pm S_x$	мітої	
Барани-плідники	37	97,0±1,00	14,3±0,12	7,4±0,05	4,7	48
Баранці	44	55,0±0,43	13,5±0,17	4,5±0,04	2,8	51
Вівцематки	830	56,8±0,24	11,8±0,48	4,6±0,30	2,9	51
Ярки	193	46,2 ±0,33	13,2±0,10	4,4±0,08	2,8	61
Всього:	1104					

Молочність вівцематок за перший місяць лактації визначали за приростами живої маси ягнятка з використанням коефіцієнту 5. Вівцематки, які принесли одне ягнятко, забезпечують приріст живої маси приплоду за I місяць 8,0-7,8 кг, які народили двійнят, відповідно 7,0-6,8 кг. Також, високі показники молочності відмічено в перший місяць лактації – 1,13-1,33 кг. Так, у вівцематок, які народили по одному ягнятку, молочність у середньому становила 40,0 кг, з двійнятами – 69,0 кг. Встановлено, що вівцематкам притаманна висока молочність і після відлучення ягнят, від них отримують значну кількість товарного молока.

Тривалість доїння вівцематок буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової 152 дні. Надій молока від однієї дійної вівцематки становить – 110,5 кг, або 27,6 кг бринзи. Надоєно товарного молока в усіх господарствах – 85 тонн і перероблено на бринзу та сироватку на урду. Від однієї вівцематки буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи в розрахунку на початок року отримано 102,4 кг молока.

Однією з важливих селекційних ознак овець – є м'ясна продуктивність, яка безпосередньо пов'язана з живою масою тварини. Ця ознака залежить від породи, індивідуальних особливостей, віку, рівня годівлі та утримання тварин. Жива маса у вівцематок під впливом різних факторів коливається в межах від 50 кг до 65 кг.

Встановлена оптимальна жива маса для вівцематок м'ясо-вовнової породи – 55-59 кг. Враховуючи, що вівчарство на Буковині спеціалізується на виробництві товарного молока при ручному доїнні, вівцематки з такою живою масою зручні при обслуговуванні та від них виробляють більшу кількість продукції.

Рівень м'ясної продуктивності оцінювали продукцією одержаною від вирощування молодняку та відгодівлі дорослих тварин. Цей показник залежить від породи, живої маси тварин, відтворювальної

здатності, плодючості, технології виробництва продукції.

Вважаємо, що раннє відлучення ягнят від вівцематок, їх відгодівля та реалізація на м'ясо в 90-120-денному віці є сприятливим варіантом технології на Буковині. Така відгодівля сприяє одержанню ягнятини з більш низькими затратами корму при використанні пасовищних кормів і користується попитом.

Наведені дані виробництва м'яса ягнятини в господарствах «Дана» (табл. 3).

Таблиця 3 . Виробництво м'яса в живій масі, ФГ „Дана”

Показник	
Всього овець, гол.	241
в т.ч. вівцематок, голів	172
О'ягнилося, голів	161
Одержано ягнят, голів	208
Збережено, голів	195
Залишено для відтворення, гол.	100
Реалізовано ягнят, голів	108
Середня жива маса в 3-місячному віці, кг	25,0
Реалізовано молодняку, всього, ц	21,1
Реалізовано дорослих овець, голів	35
Середня жива маса, кг	47,0
Всього, ц	16,5
Реалізовано в живій масі, всього, ц	37,6
На одну вівцематку, кг	21,9

Встановлено, що від вівцематок буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи отримано по 21,9 кг м'яса в живій масі.

На сьогоднішній день є великі проблеми з відсутністю ринку збуту вовни, тому підвищенню рівня молочної та м'ясної продуктивності вівцематок різних генотипів, яких розводять на Буковині, приділяється належна увага. Щодо закупівлі ягнятини та баранини ситуація дещо покращилася, попит на цю продукції почав зростати.

Вироблено продукції вівчарства (вовна, м'ясо, молоко) за рік від вівцематки буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової породи – 2524 грн. Вартість одного кілограма бринзи на сьогоднішній день – 75 грн, м'яса в живій вазі–18,0 грн, вовни від 7,0 до 13,0 грн.

Таблиця 4. Економічна ефективність розведення овець у ФГ „Дана”

Показник	
Вироблено на одну вівцематку: вовни (немитої)	4,6
молока (бринзи)	27,6
м'яса в живій масі	21,9
Вартість одиниці продукції, вовни	13,0
молока (бринзи)	75,0
м'яса в живій масі	18,0
Реалізаційна вартість, вовни	59,8
молока (бринзи)	2070
м'яса в живій масі	394,2
Загальна вартість	2524
Вироблено продукції на 1 кг живої маси	44,4

Висновки. Таким чином, результати досліджень свідчать про ефективність використання для інтенсивного виробництва продуктів вівчарства в лісостеповій зоні Буковини овець буковинського типу асканійської м'ясо-вовнової з кросбредною вовною.

Список використаної літератури

1. Польська П. І. Молочність вівцематок і ріст ягнят інтенсивних типів асканійської м'ясо-вовнової породи за умов різного рівня годівлі / П. І. Польська, Г. П. Калашук, Н. П. Глебова, О. Й. Атановська-Маслюк // Вівчарство: міжвід. темат. наук. зб. – Нова-Каховка: ПІЕЛ, 2009. – Вип. 35. – С. 76-83.
2. Кочкаров Р. Х. Плодовитість маток и сохранность ягнят мясо-шерстной породы / Р. Х. Кочкаров, И. И. Селькин // Зоотехния. – 2010. – № 4. – С. 30-31.
3. Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников / Плохинский Н. А. – М.: Колосок, 1969. – 256 с.
4. Інструкція з бонітування овець; Інструкція з племінного обліку у вівчарстві та козівництві. – К., 2003. – 156 с.